

06.02.2015.

II sesija

Sociālā uzņēmējdarbība – sociālo mērķu īstenošanas instruments

Sociālā uzņēmējdarbība kā pieeja sociālo izaicinājumu risināšanai Eiropā kļūst arvien aktuālāka. Grūtības, ar kādām saskaras tautsaimniecība un finanšu sektors, ir mudinājušas pilsonisko sabiedrību un publiskās pārvaldes iestādes sadarboties, meklējot jaunus veidus, kā risināt bezdarbu, sociālās atstumtības un sabiedrības novecošanās problēmas, kā arī veicināt iekļaujošu izaugsmi, kvalitatīvu darba vietu radīšanu un sabiedrības līdzdalību.

Stratēģijas “Eiropa 2020” ietvaros Eiropas Komisija (turpmāk – EK) 2011.gadā nāca klajā ar Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvu, nosakot nepieciešamību stiprināt sociālo uzņēmējdarbību, uzlabojot finansējuma pieejamību, sekmējot nozares pārredzamību un palielinot politikas veidotāju informētību par sociālo uzņēmumu vajadzībām. EK minētajā dokumentā uzsver gan Eiropas Savienības (turpmāk – ES) pienākumu veicināt sociālo uzņēmumu izveidi un efektīvu darbību, gan ikvienas ES dalībvalsts atbildību par šā pienākuma pildīšanu.

2014.gada 16.–17.janvārī Strasbūrā notika EK, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas un Strasbūras pilsētas organizēts sociālajai uzņēmējdarbībai un sociālajai ekonomikai veltīts pasākums, kura ietvaros pieņemtajā deklarācijā ir norādīts, ka “laikā, kad valda ekonomiskā krīze, ko papildina iedzīvotāju novecošanās, jauniešu bezdarbs, klimata pārmaiņas un pieaugoša nevienlīdzība, Eiropai vajag vairāk sociālo uzņēmumu”. Deklarācijā ikviena dalībvalsts tiek aicināta veidot tādu sociālo uzņēmumu darbības vidi, kas veicinātu gan jaunu uzņēmumu izveidi, gan esošo uzņēmumu darbību.

ES nav vienotas sociālā uzņēmuma definīcijas, bet vispārēja sociālo uzņēmumu galvenā pazīme ir sociālo un sabiedrisko mērķu savienošana ar privātajam sektoram raksturīgo uzņēmējdarbību. Sociālās uzņēmējdarbības iniciatīvā EK sociālo uzņēmumu raksturo kā tādu uzņēmumu, kura galvenais mērķis ir sociālā ietekme, nevis peļņas gūšana to īpašniekiem vai akcionāriem. Sociālais uzņēmums darbojas tirgus apstākļos, uzņēmējdarbībai raksturīgā un inovatīvā veidā ražojot preces un sniedzot pakalpojumus, un ienākumus lielākoties izmanto sociāliem mērķiem. Sociālais uzņēmums spēj mobilizēt visas iesaistītās puses sabiedrībai būtisku problēmu risināšanai, izmantojot komercdarbības metodes tādās nišās, kurās tirgus un publiskās personas nav spējīgas nodrošināt vai pietiekami nenodrošina sabiedrības interešu īstenošanu. Tas piedāvā jaunu pieeju sabiedrības problēmu risināšanai, kas nereti var būt efektīvāka un ilgtspējīgāka par līdzšinējiem risinājumiem un var dot labumu visai sabiedrībai, kā arī veicināt ilgtspējīgu attīstību, pakalpojumu pieejamību, kvalitatīvu darba vietu veidošanos un sociālā kapitāla stiprināšanu, tostarp reģionos. Tāpat sociālā uzņēmējdarbība sniedz atbalstu sociāli mazaizsargātiem cilvēkiem, radot daudzveidīgākas, kvalitatīvākas un ilgtspējīgākas iespējas iesaistīties darba tirgū vai

uzņēmējdarbībā un veicinot sociālo iekļaušanu un izklūšanu no nabadzības. Sociālā uzņēmējdarbība sniedz arī iespējas paplašināt un padarīt daudzveidīgāku sociālo pakalpojumu piedāvājumu.

Kaut arī ES dalībvalstu situācija sociālās uzņēmējdarbības jomā ir atšķirīga, tomēr kopumā sociālā uzņēmējdarbība kļūst par aizvien nozīmīgāku ekonomikas sastāvdaļu. Saskaņā ar EK aprēķiniem¹ šajā sektorā ir nodarbināti aptuveni 14,5 miljoni cilvēku jeb aptuveni 6,5% no ekonomiski aktīvajiem ES iedzīvotājiem, turklāt nodarbinātībai sociālās uzņēmējdarbības jomā ir tendence pieaugt.

Iespējamie diskusiju jautājumi:

- *Kādi ir sociālās uzņēmējdarbības izaicinājumi?*
- *Vai ES radītā vide sociālās uzņēmējdarbības attīstībai - iniciatīvas, finansiāls atbalsts - ir pietiekama?*
- *Dalībvalstu pieredze un labās prakses paraugi normatīvā regulējuma, atbalsta mehānismu izveidē, kā arī izpratnes veicināšanā par sociālo uzņēmējdarbību?*

¹ Social economy and social entrepreneurship – Social Europe guide Volume 4, European Commission – DG EMPL, 2013

